

HISTORIA URBANISTYKI – SEM. 5

PROWADZĄCY PRZEDMIOT: Prof. zw. dr hab. inż. arch. Kazimierz Kuśnierz

ĆWICZENIA I - URBANISTYKA RENESANSU W EUROPIE

„MIASTO IDEALNE”

ORAZ REALIZACJE MIAST RENESANSOWYCH W EUROPIE

PLANY TEORETYCZNE

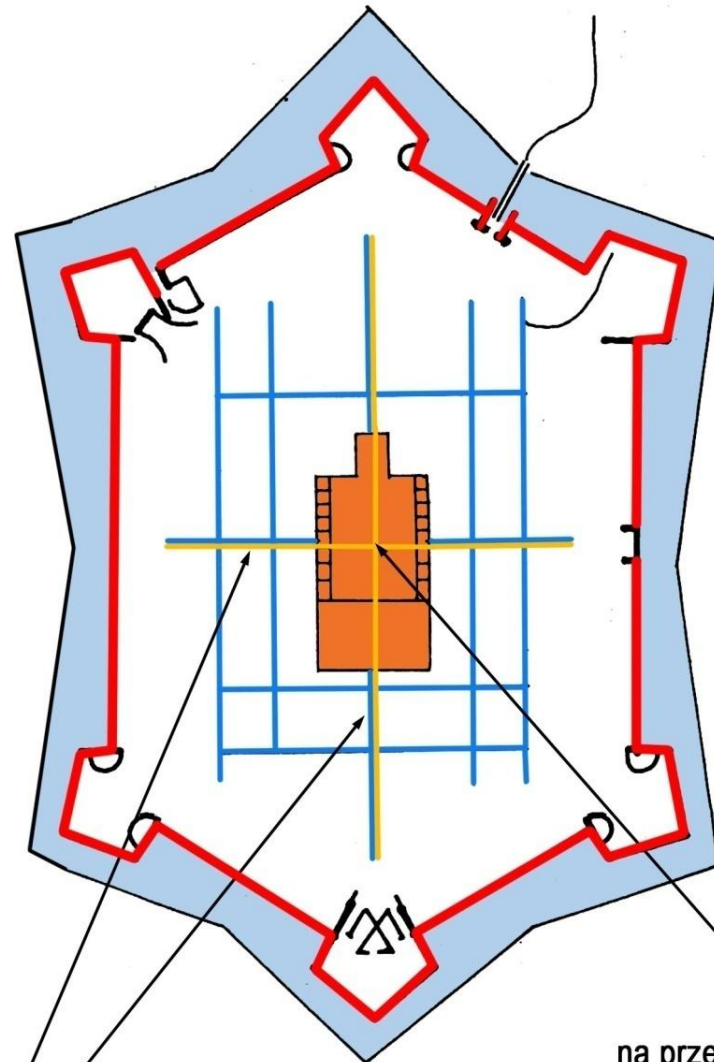
- WŁOCHY

MODEL MIASTA WG. WITRUWIUSZA - ORTOGONALNY

INTERPRETACJA GRAFICZNA – A. PALLADIO

Marcus Vitruvius Pollio

– rzymski architekt i inżynier wojenny żyjący w I w. p.n.e. za panowania Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta. Twórca tzw. człowieka witruwiańskiego oraz autor traktatu "O architekturze" ksiąg dziesięć", który powstał pomiędzy rokiem 20 p.n.e. a 10 p.n.e.

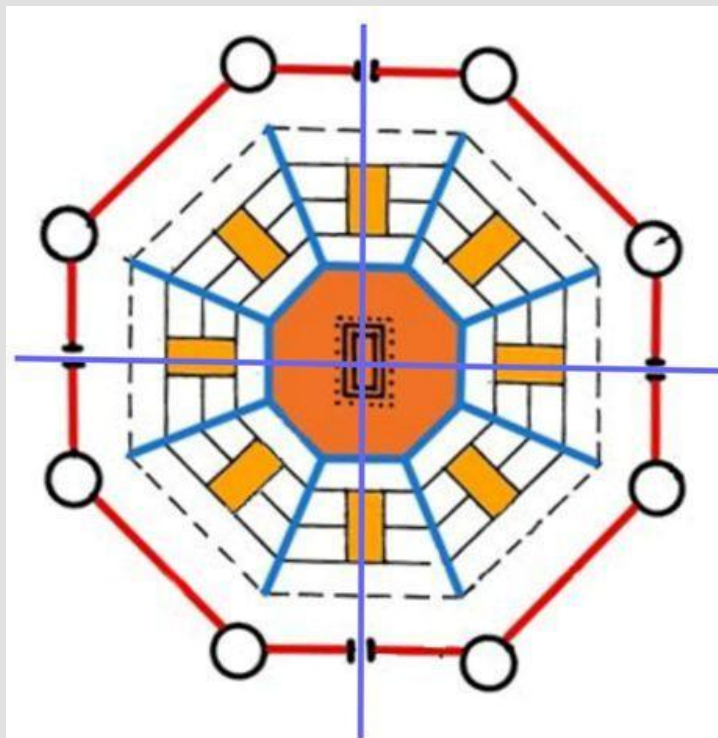
krzyżowy układ głównych ulic

na przecięciu ulic plac ze świątynią i budynkami użyteczności publicznej

RADIALNO-KONCENTRYCZNY MODEL MIASTA WG. WITRUWIUSZA

INTERPRETACJA GRAFICZNA – A. PALLADIO

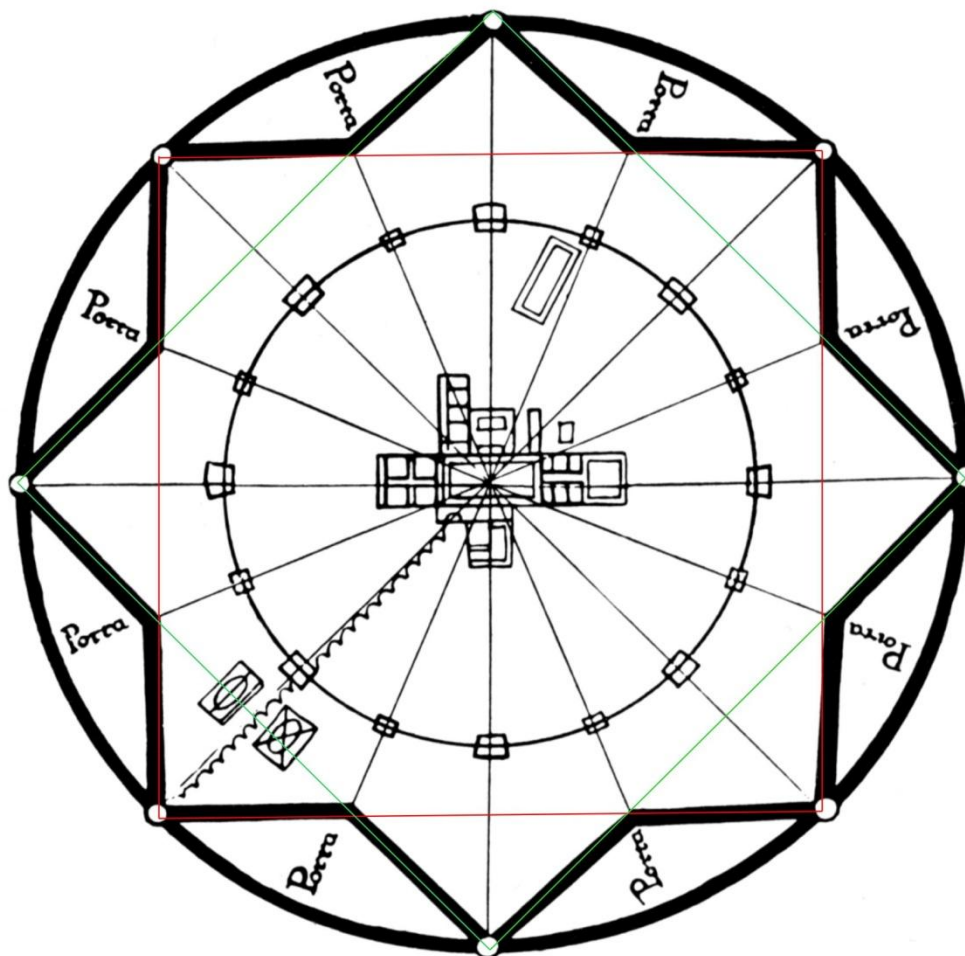
Marcus Vitruvius Pollio – rzymski architekt i inżynier wojenny żyjący w I w. p.n.e. za panowania Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta. Twórca tzw. człowieka witruwiańskiego oraz autor traktatu "O architekturze ksiąg dziesięć", który powstał pomiędzy rokiem 20 p.n.e. a 10 p.n.e.

Układ założony na róży wiatrów z kierunkami pośrednimi stąd forma miasta w kształcie ośmioboku;

kolorem niebieskim oznaczony zasadniczy układ komunikacyjny, arterie obwodowe jako układ dopełniający

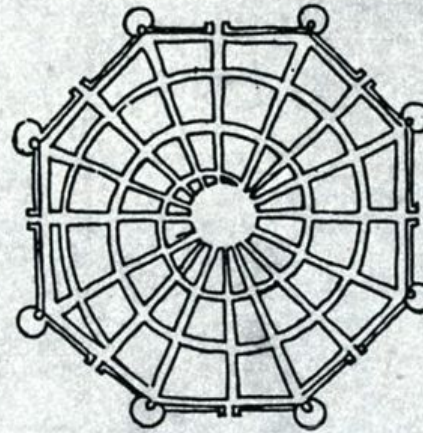
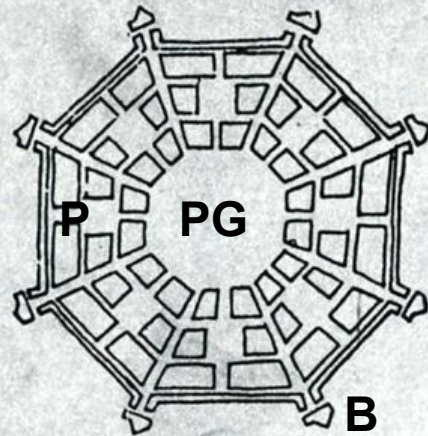
SFORZINDA

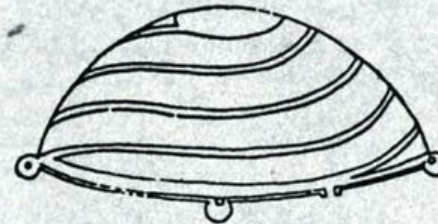
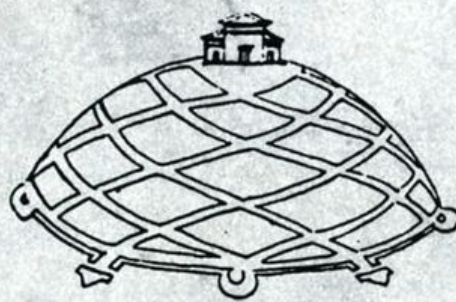
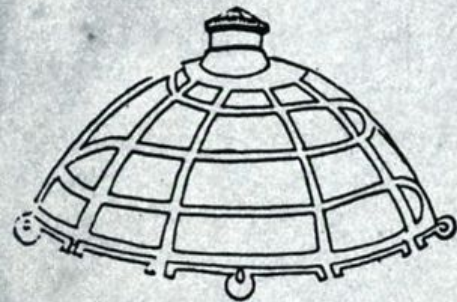
Antonio Averlino zw. Filarete (1400 – 1469), włoski architekt, rzeźbiarz, napisał w 1465 roku „Trattato di architettura”, w którym zawarł ponad 200 rysunków. Traktat ten w całości poświęcony był miastu idealnemu, zawierał jego dokładny plan i opis. Miasto miało nazywać się Sforzinda od nazwiska fundatora, Francesco Sforzy.

MODELE MIASTA WG. G. MARTINIEGO

KONCENTRYCZNO-PROMIENISTE (RADIALNO-KONCENTRYCZNE)

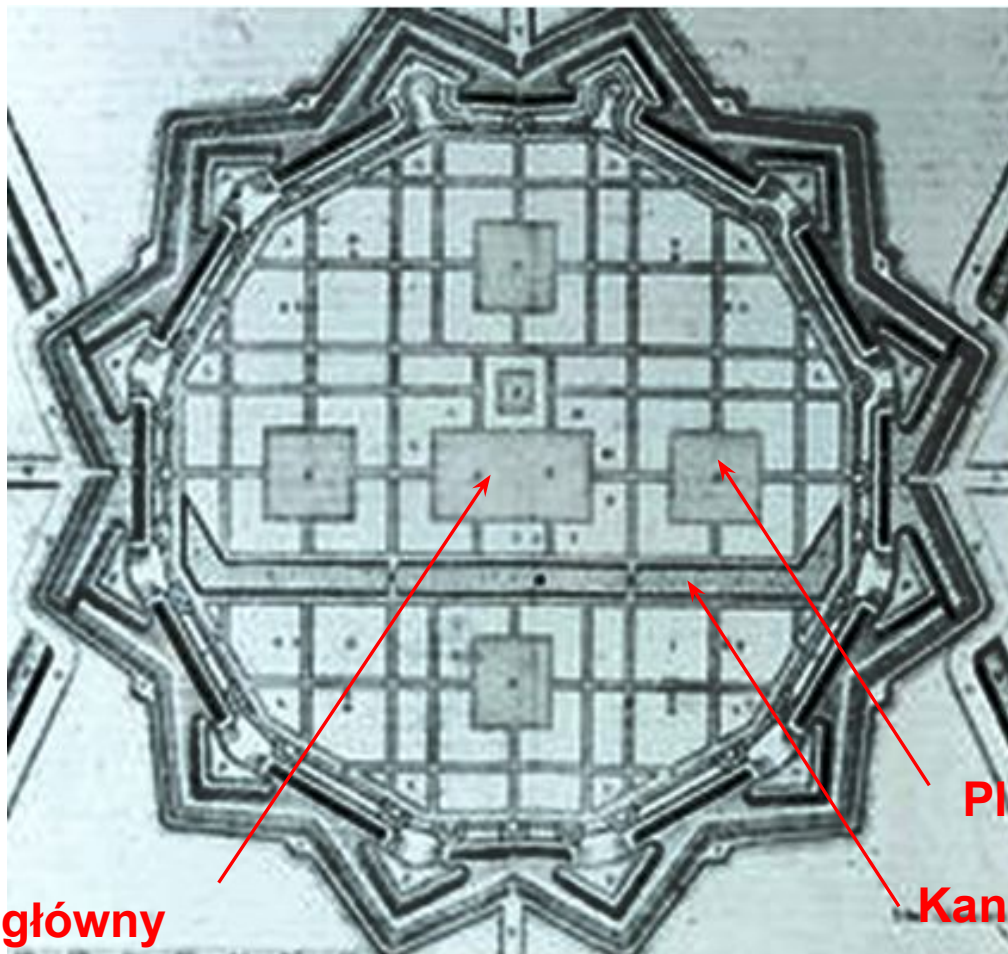

PG – plac główny
P – plac pomocniczy
B – bastion lub basteja

Francesco di Giorgio Martini (1439 - 1502) – włoski malarz, rzeźbiarz, architekt, inżynier i teoretyk. Zaprojektował m.in. ok. 70 fortyfikacji dla księcia Urbino.

MODEL MIASTA WG. VINCENZO SCAMOZZI – 1615 r.

Plac główny

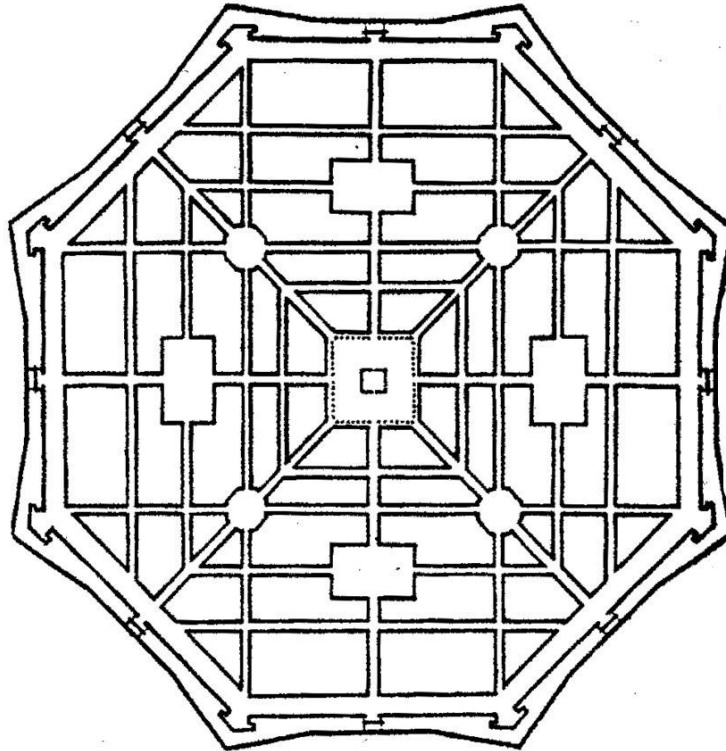
Plac pomocniczy

Kanał wodny

Vincenzo Scamozzi (1548-1616) - włoski architekt i teoretyk architektury, pracujący głównie w ok. Vicenzy i Wenecji, autor „*L'Idée de l'Architecture Universale*”.

MODEL MIASTA WG. GIORGIO VASARI – 1598 r.

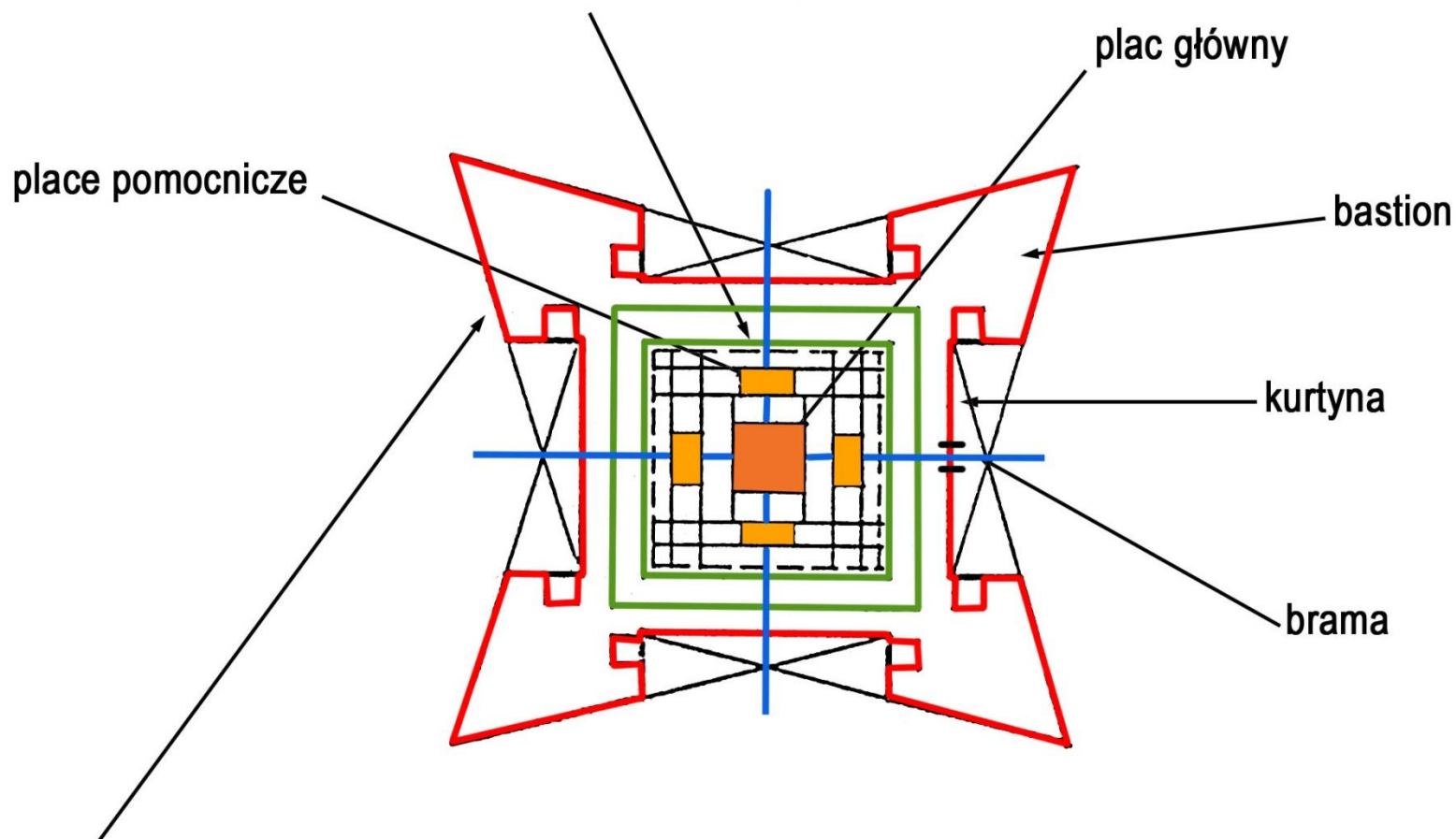
Giorgio Vasari (1511-1574) – włoski historiograf sztuki, architekt i malarz.

Starał się dać dyspozycje co do formy placu w zależności od sprawowanych funkcji; tu: plac główny, place pomocnicze (prostokątne), place komunikacyjne (kolisty).

MODEL MIASTA WG. PIETRO CATANEO – 1555 r.

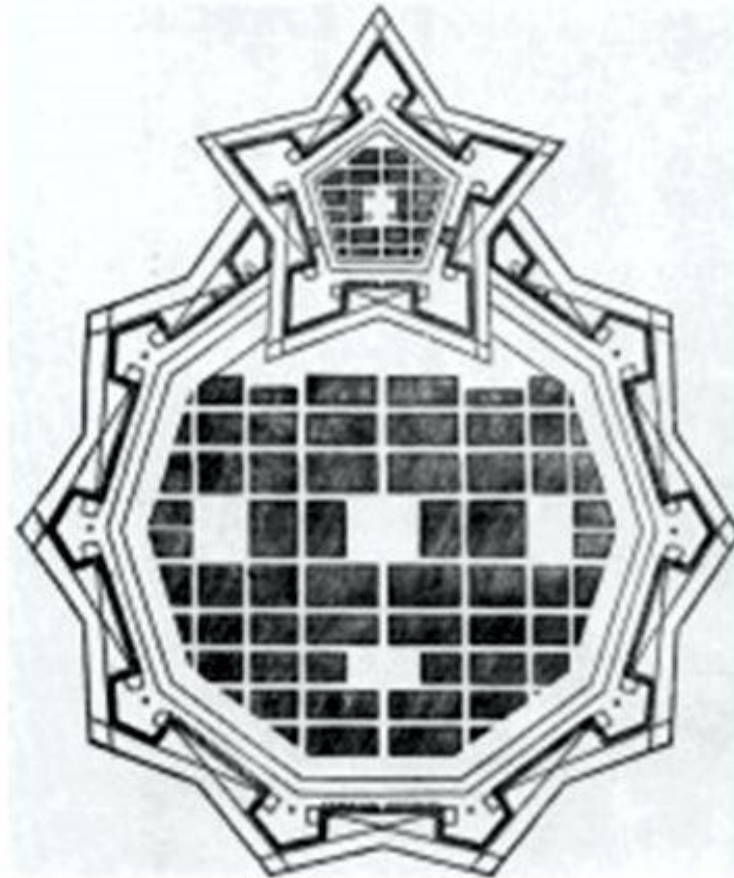
- zasadniczą podstawą koncepcji jest kwadrat z szachownicą ulic;

zewnętrzny obwód fortyfikacji jest kwadratowy lub wieloboczny, zależnie od wielkości miasta

Pietro Cataneo (1510–1574) – architekt i inżynier, autor *Quattro Primi Libri di Architettura* (1554) i *L'Architettura* (1573).

MIASTO SPRZĘŻONE Z TWIERDZĄ WG. PIETRO CATANEO

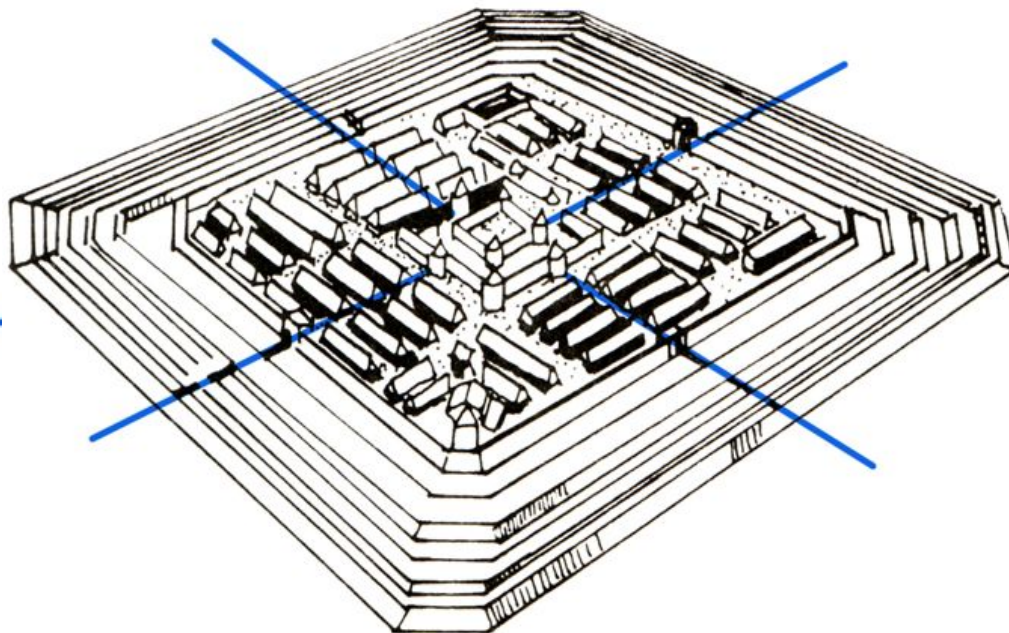
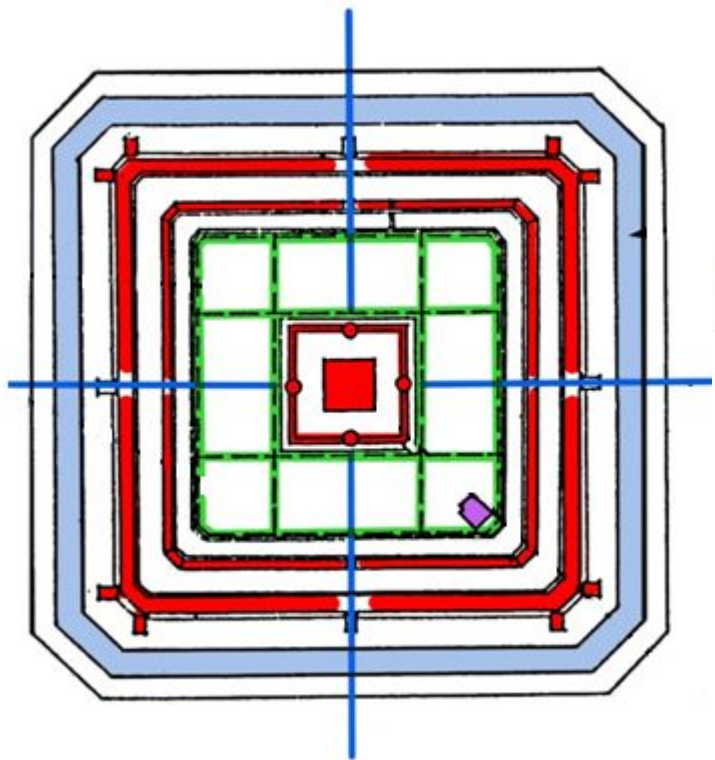
Twierdza

Miasto

Pietro di Giacomo Cataneo (ok. 1510 w Sienie, zm. 1574) 16-wieczny włoski architekt i urbanista, autor 4-tomowego dzieła „*Quattro Primi Libri di Architettura*” wydanego w 1554 roku.

PLANY TEORETYCZNE NIEMCY

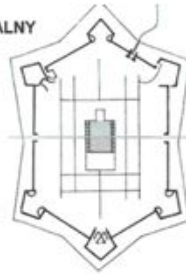
MODEL MIASTA WG. ALBRECHTA DURERA – 1527 r.

Albrecht Dürer (ur. 21 maja 1471 w Norymberdze, zm. 6 kwietnia 1528 tamże) – niemiecki malarz, grafik, rysownik i teoretyk sztuki, uważany za najwybitniejszego artystę niemieckiego renesansu.

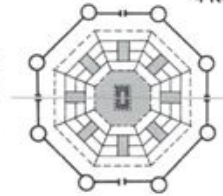
Zestawienie teoretycznych modeli miast renesansowych

MODEL
ORTOGONALNY

INTERPRETACJE
ANDREA PALLADIO
MIAST IDEALNYCH
WITRUWIUSZA
ARCH. Z I W.P.N.E.

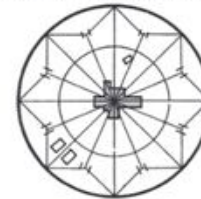
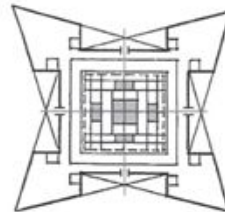
MODEL
KONCENTRYCZNO
-PROMIENISTY

MODELE ORTOGONALNE

MODELE KONCENTRYCZNO - PROMIENISTE

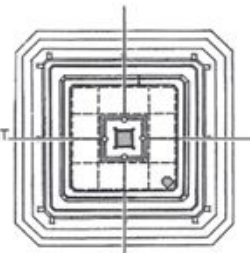
PIETRO
CATANEO

SFORZINDA
ANTONIO
AVERULINO
ZWANY
FILARETE

MODEL ORTOGONALNY

ALBRECHT
DURER

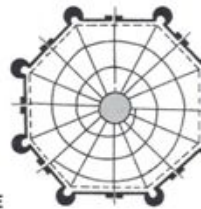
FRANCESCO
DI GIORGIO
MARTINI

MODEL
ORTOGONALNY - KRZYŻOWY

PIETRO
CATANEO

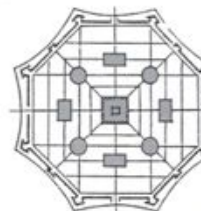

MODELE POŁĄCZONE
KONCENTRYCZNO
- PROMIENISTE
+ ORTOGONALNE

FRANCESCO
DI GIORGIO
MARTINI
"MIASTO
GÓRSKIE"

MODEL
SPRZEŻONY
MIASTO + TWIERDZA

GIORGIO
VASARI

MODEL ORTOGONALNO - KONCENTRYCZNY

REALIZACJE MIAST RENESANSOWYCH

MIASTO SPRZĘŻONE Z TWIERDZA – DUBROWNIK – 1560 r.

fortyfikacje z bastejami

regularne działki zabudowy

~ 400 m

główna arteria komunikacyjna

- dawna RAGUZA;
- odbudowany częściowo po trzęsieniu ziemi w renesansie;
- część środkowa otrzymała regularny układ rusztowy zabudowy.

DUBROVNIK

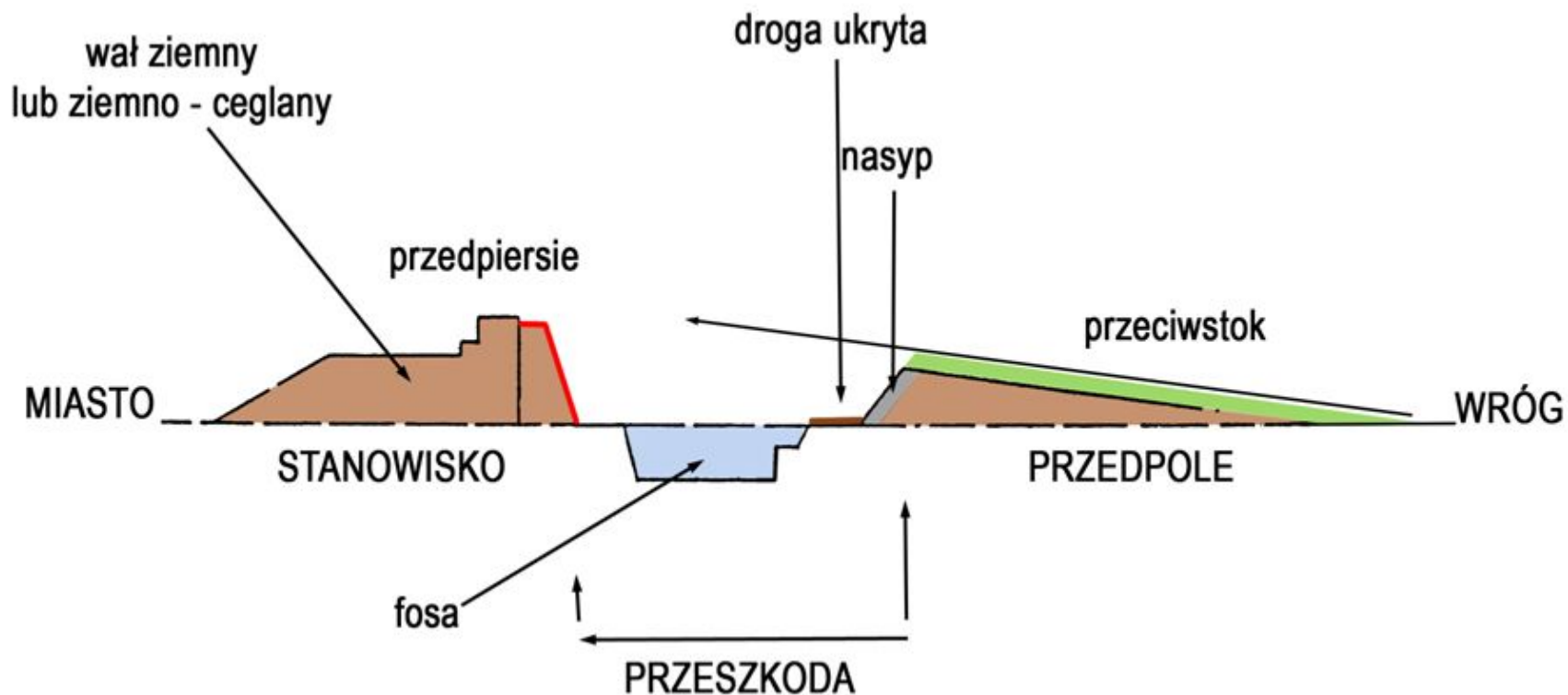

DUBROWNIK

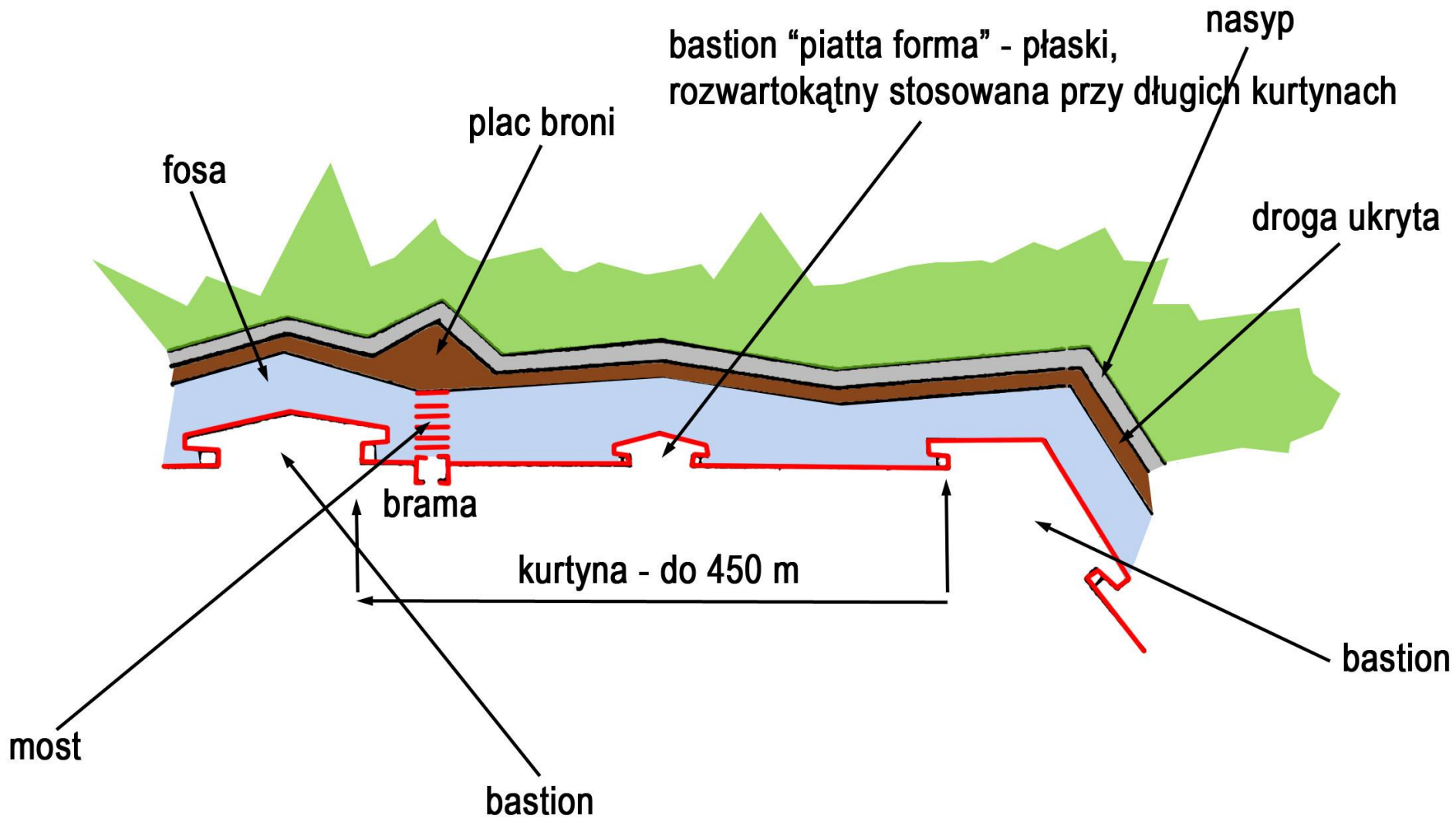

RENESANS - FORTYFIKACJE SZKOŁY

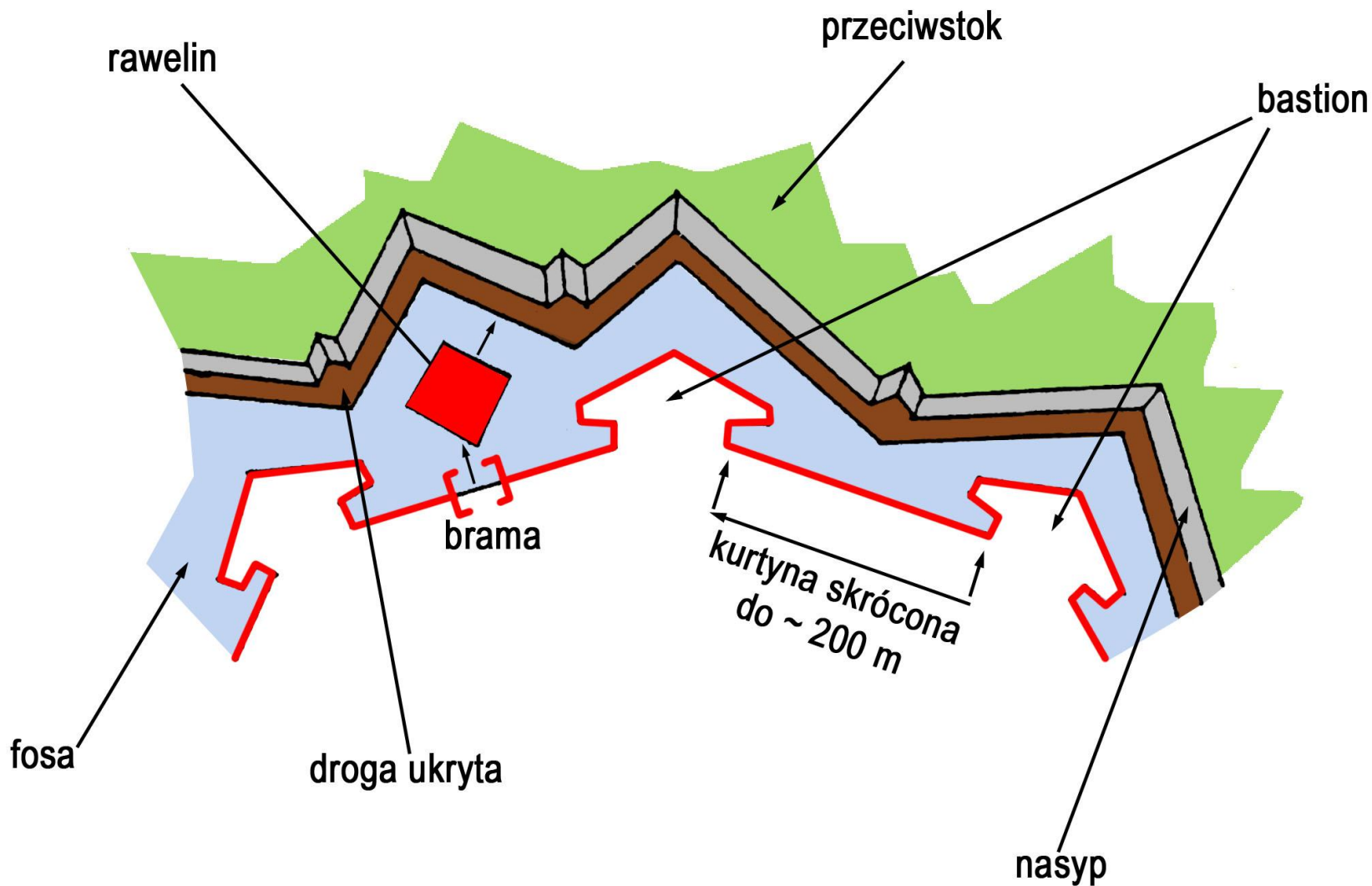
Profil poprzeczny fortyfikacji nowożytnych

SZKOŁA STAROWŁOSKA – XV / XVI w.

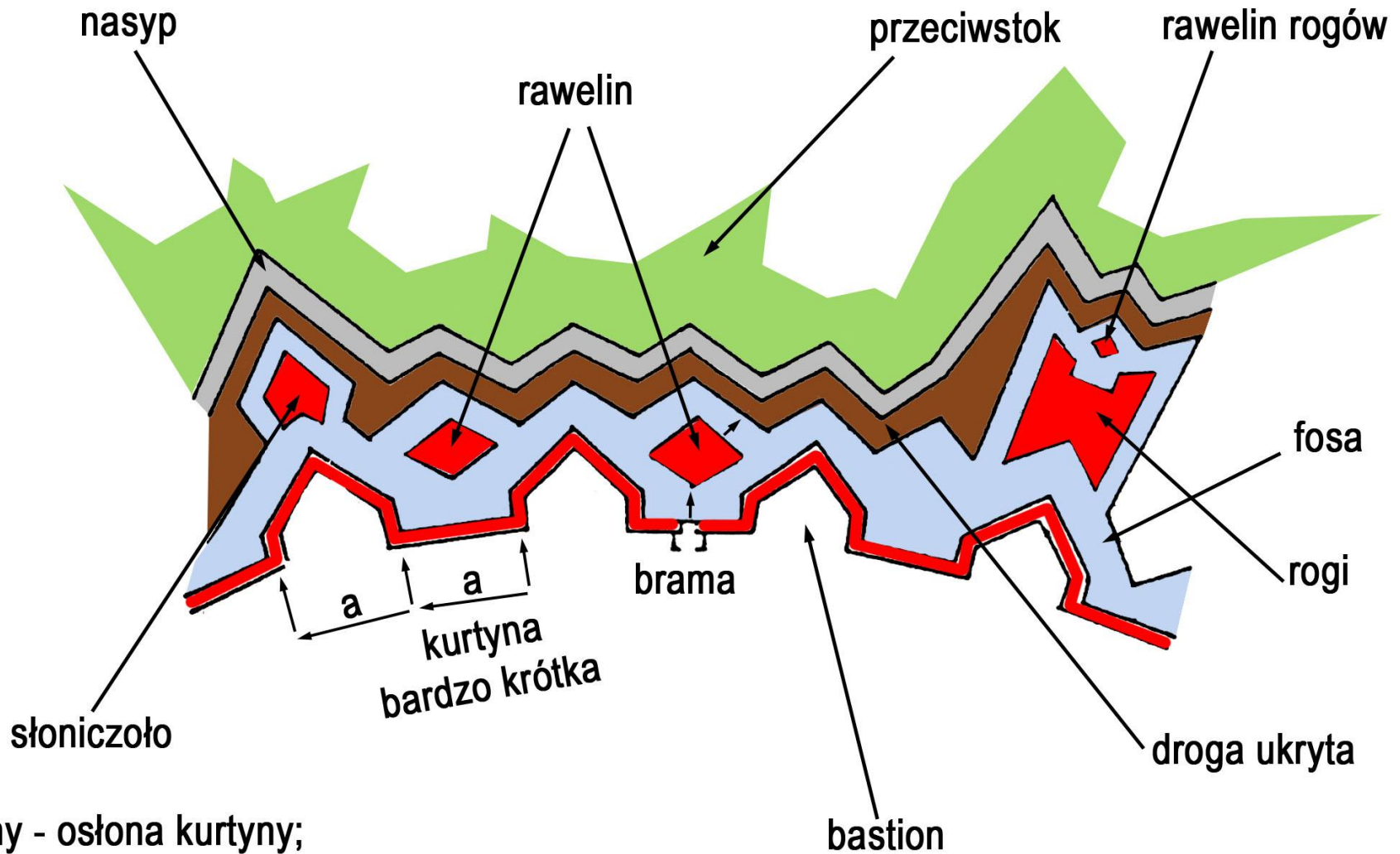

SZKOŁA NOWOWŁOSKA – II poł. XVI w.

- rawelin to działo obronne chroniące odcinek kurtyny

SZKOŁA HOLENDERSKA – II poł. XVII w.

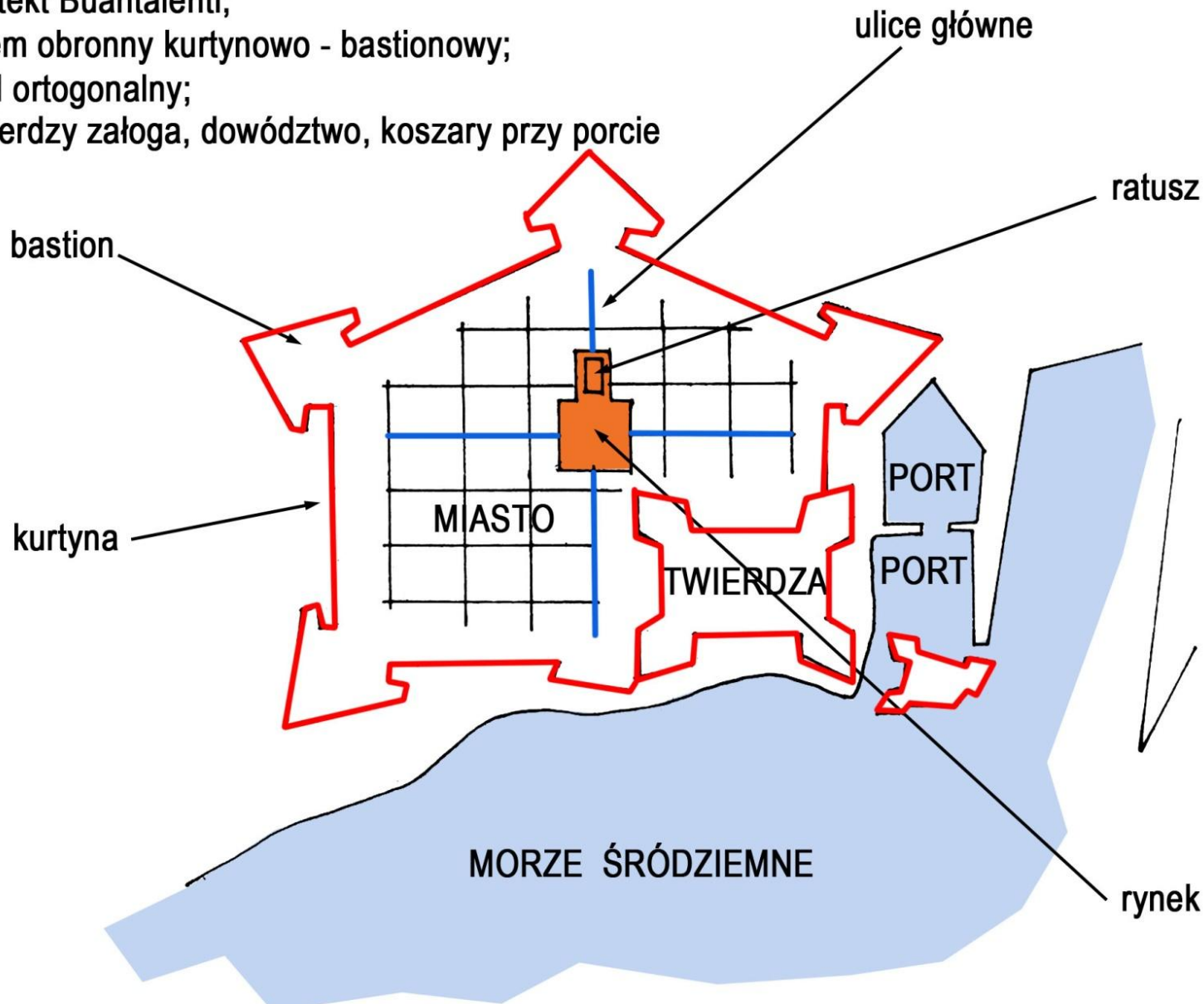
- raweliny - osłona kurtyny;
- słoniczoła - osłona bastionu;
- rogi - osłona bastionu;

REALIZACJE RENESANSOWE

WŁOCHY

MIASTO SPRZĘŻONE Z TWIERDZA – LIVORNO (TOSKANIA) – 1576 r.

- miasto portowe z twierdzą;
- architekt Buontalenti;
- system obronny kurtynowo - bastionowy;
- układ ortogonalny;
- w twierdzy załoga, dowództwo, koszary przy porcie

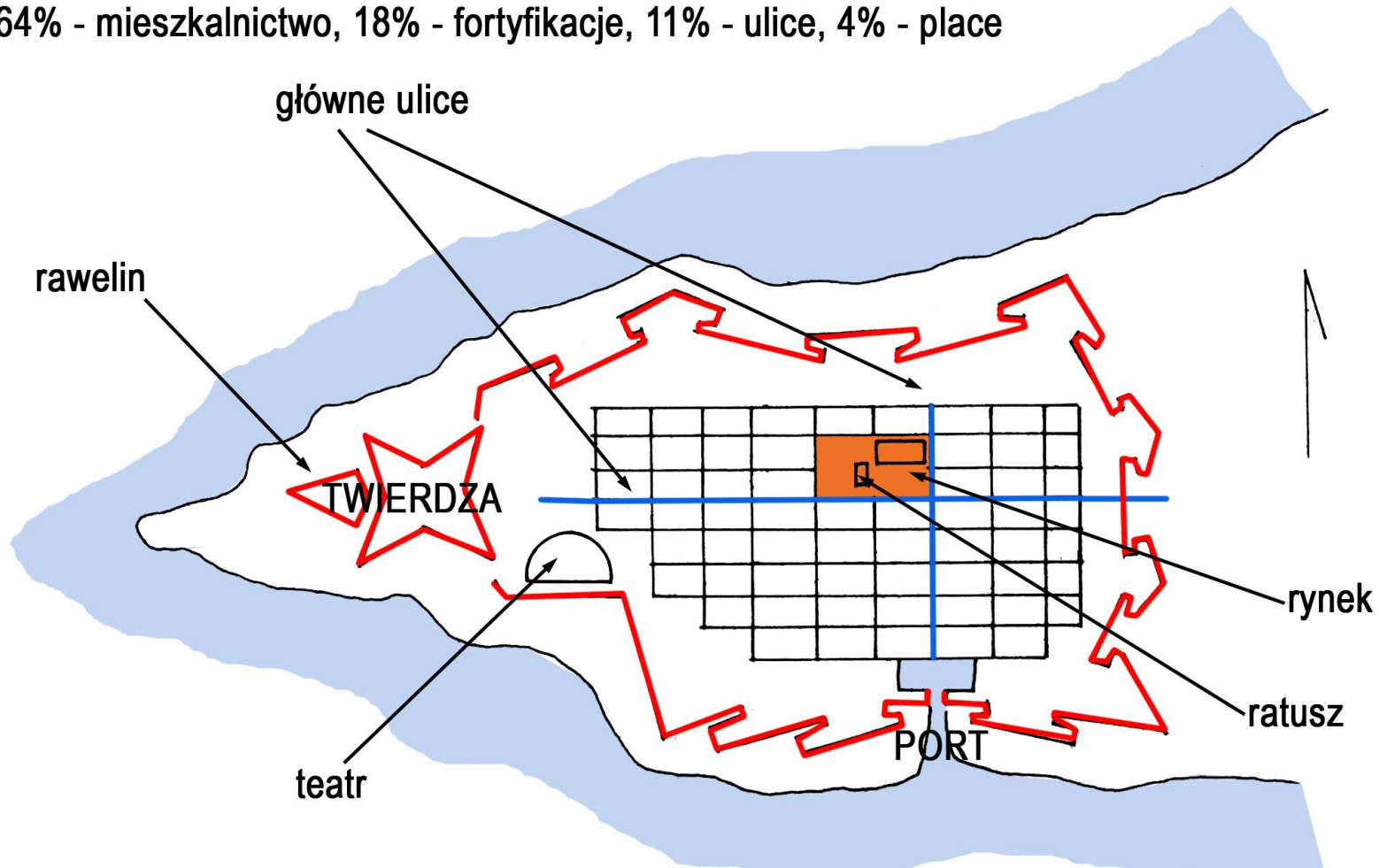

LIVORNO - OBECNE

MIASTO SPRZĘŻONE Z TWIERDZA – LA VALETTA (MALTA) – 1559 r.

- twierdza o fortyfikacjach kleszczowych;
- fortyfikacje dostosowane do konfiguracji terenu;
- architekt: Laparelli;
- miasto - układ ortogonalny;
- po raz pierwszy zastosowano bilans terenu i podział na poszczególne funkcje:
64% - mieszkalnictwo, 18% - fortyfikacje, 11% - ulice, 4% - place

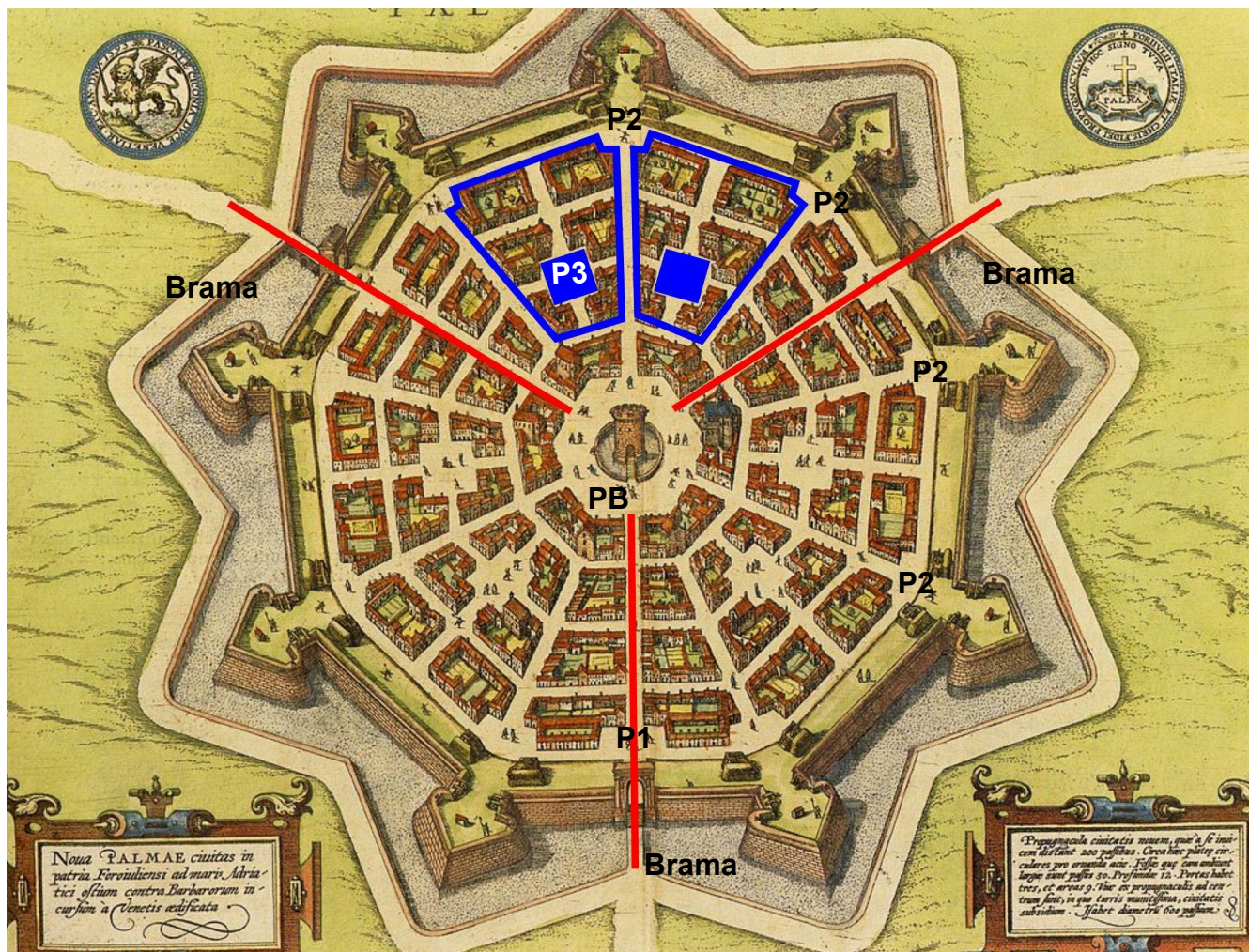
LA VALETTA – 1559 r.

LA VALETTA – OBECNIE

MIASTO - TWIERDZA – PALMA NOVA – 1593 r. (Scamozzi)

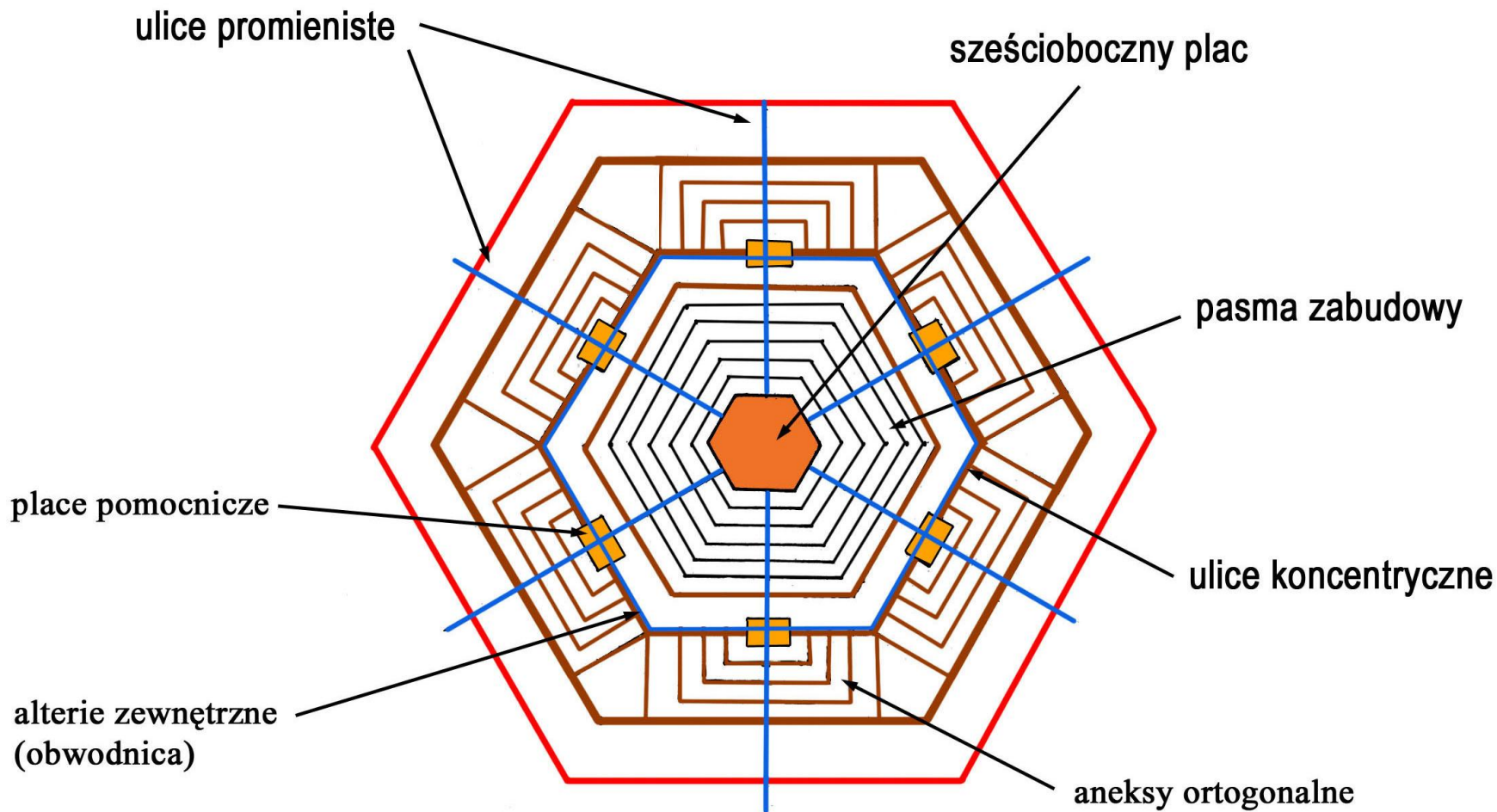
PB – plac broni; P1 – place przed bramne (3); P2 – place bastionowe (9); P3 – place pomocnicze (6)

PALMA NOVA – OBECNIE

MIASTO - TWIERDZA – GRAMMICHELE – 1693 r.

- układ koncentryczno - promienisty (mieszany);
- miasto na Sycylii, zbudowane po trzęsieniu ziemi;

GRAMMICHELE – OBECNIE

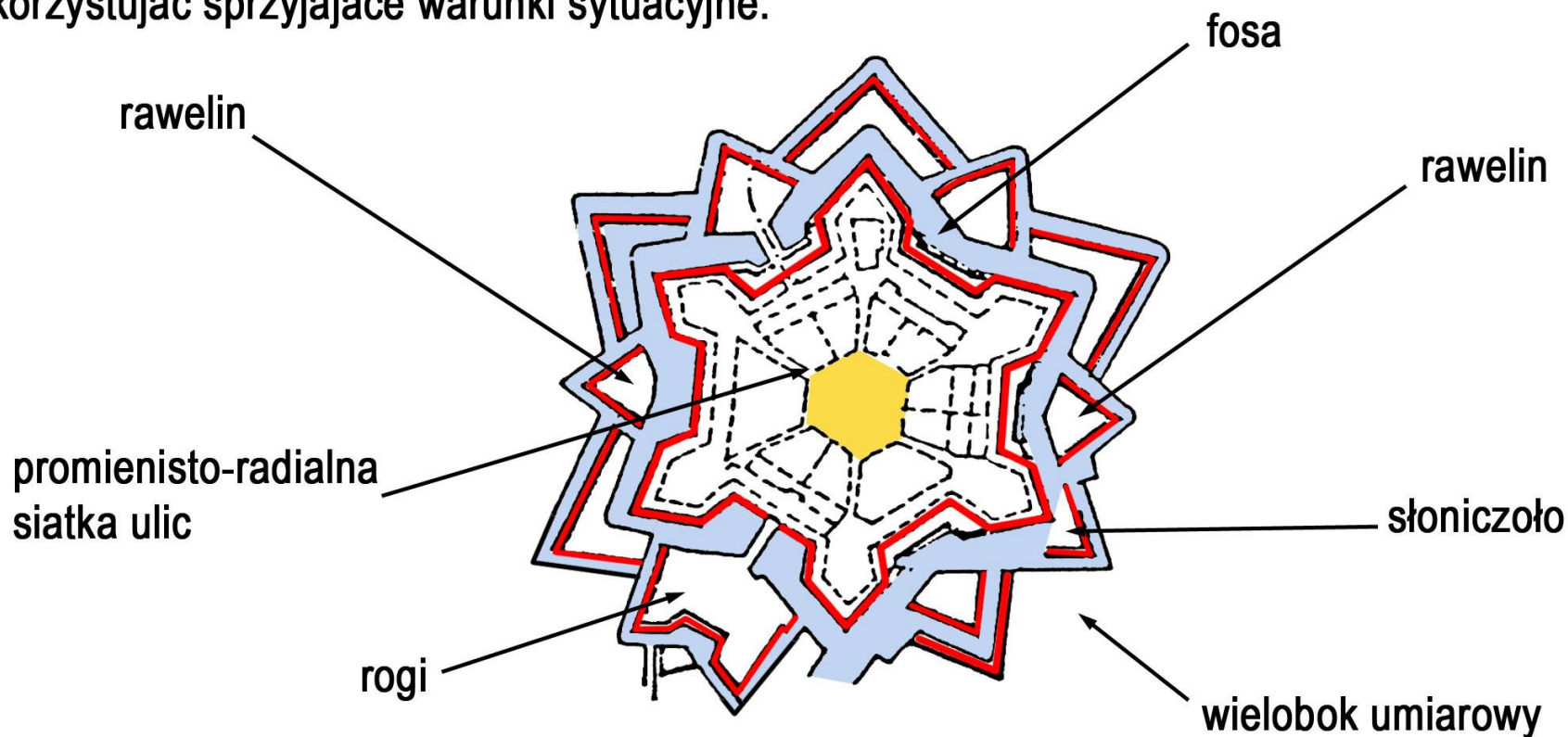

REALIZACJE RENESANSOWE

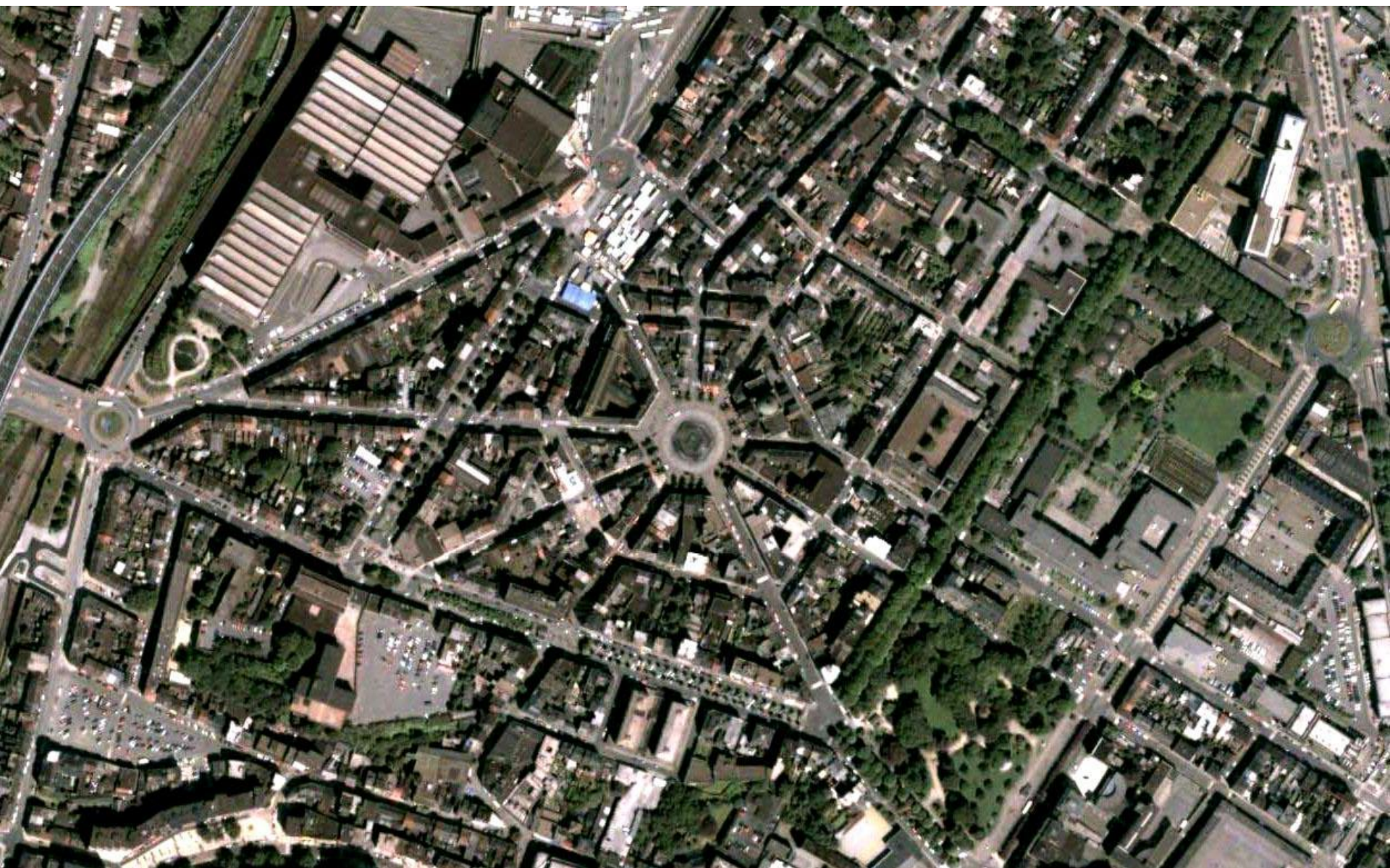
FRANCJA

MIASTO - TWIERDZA WG. VAUBANA – CHARLEROI – 2 poł. XVII w.

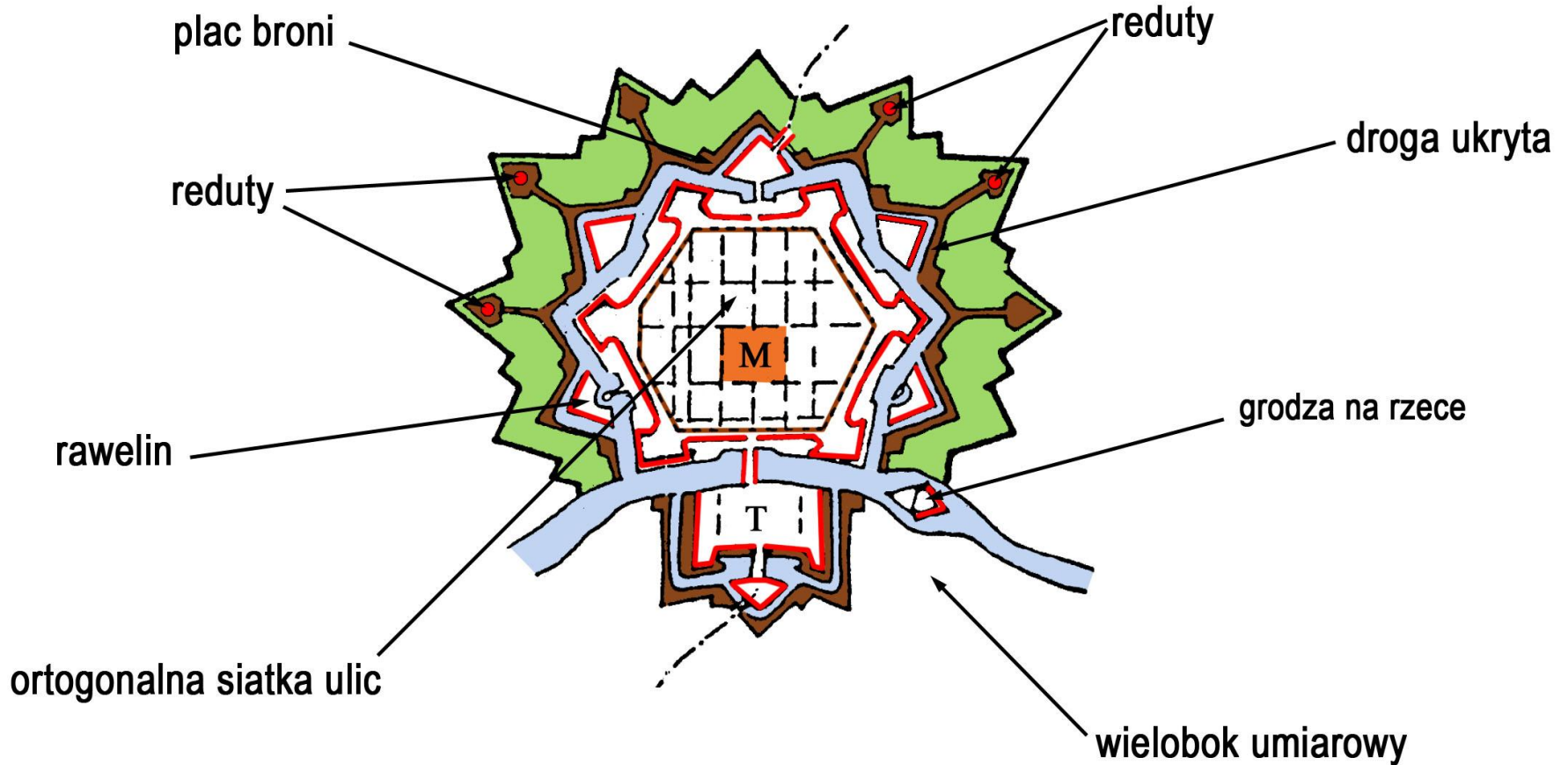
- Jh.S.L. Vauban (1633 -1707) , do 1703 r. marszałek Francji;
- przypisuje mu się budowę 33 nowych twierdz oraz około 300 przebudów istniejących fortyfikacji;
- w swoich planach zatrzymał narys bastionowy i przystosował fortyfikacje do terenu, wykorzystując sprzyjające warunki sytuacyjne.

CHARLEROI – OBECNIK

MIASTO - TWIERDZA WG. VAUBANA – SAARLOUIS – 2 poł. XVII w.

- Jh.S.L. Vauban (1633 -1707) , do 1703 r. marszałek Francji;
- przypisuje mu się budowę 33 nowych twierdz oraz około 300 przebudów istniejących fortyfikacji;
- w swoich planach zatrzymał narys bastionowy i przystosował fortyfikacje do terenu, wykorzystując sprzyjające warunki sytuacyjne.

SAARLOUIS – OBECNIÉ

Neuf- Brisach 1699 – 1702 r.

Projektant miasta: S.Vauban

Neuf – Brisach

stan obecny

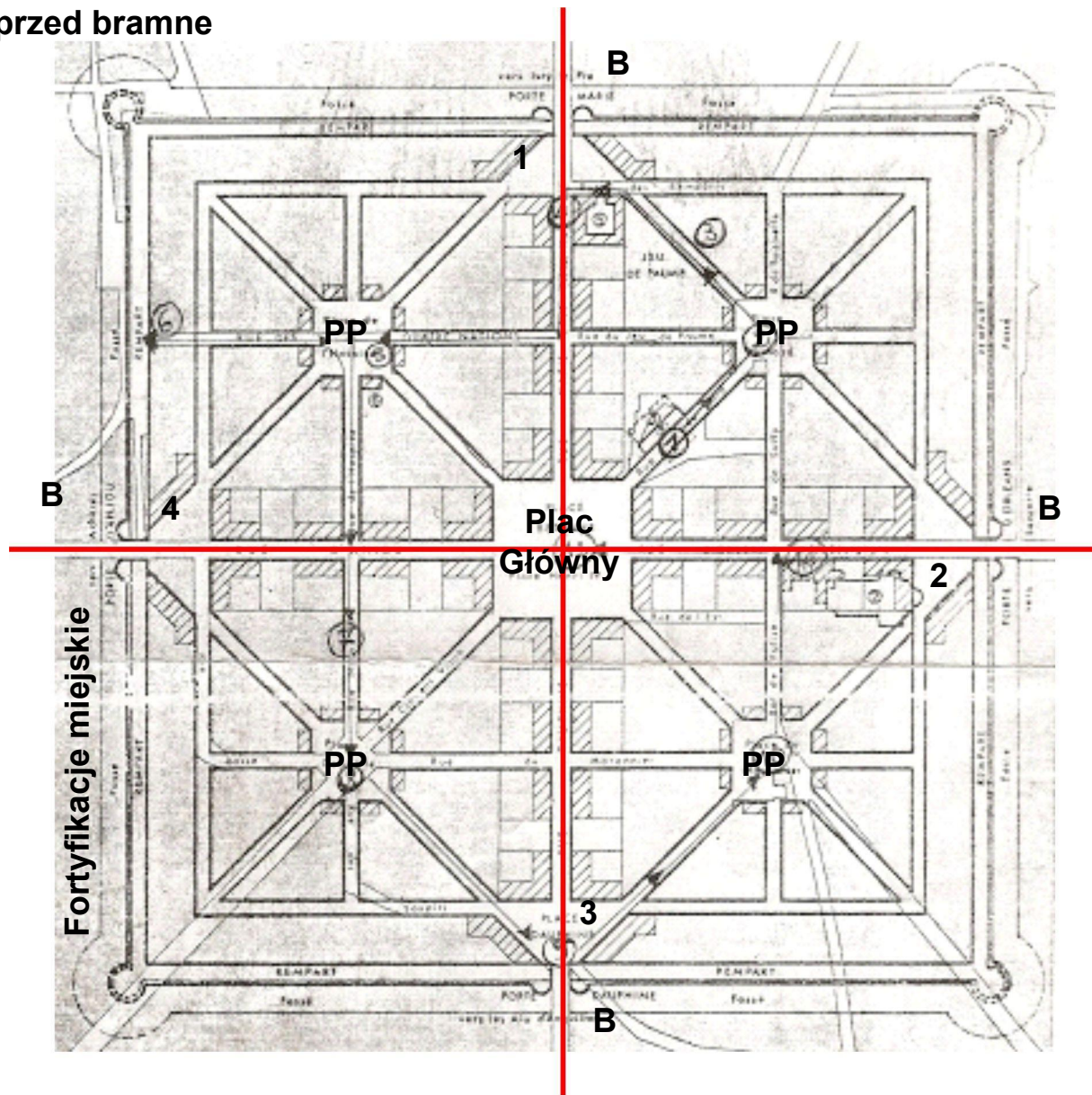

Neuf – Brisach

fortyfikacje miejskie – stan obecny

HENRICHEMONT- 1609 r. Salomon de Brosse

1,2,3,4 – place przed bramne

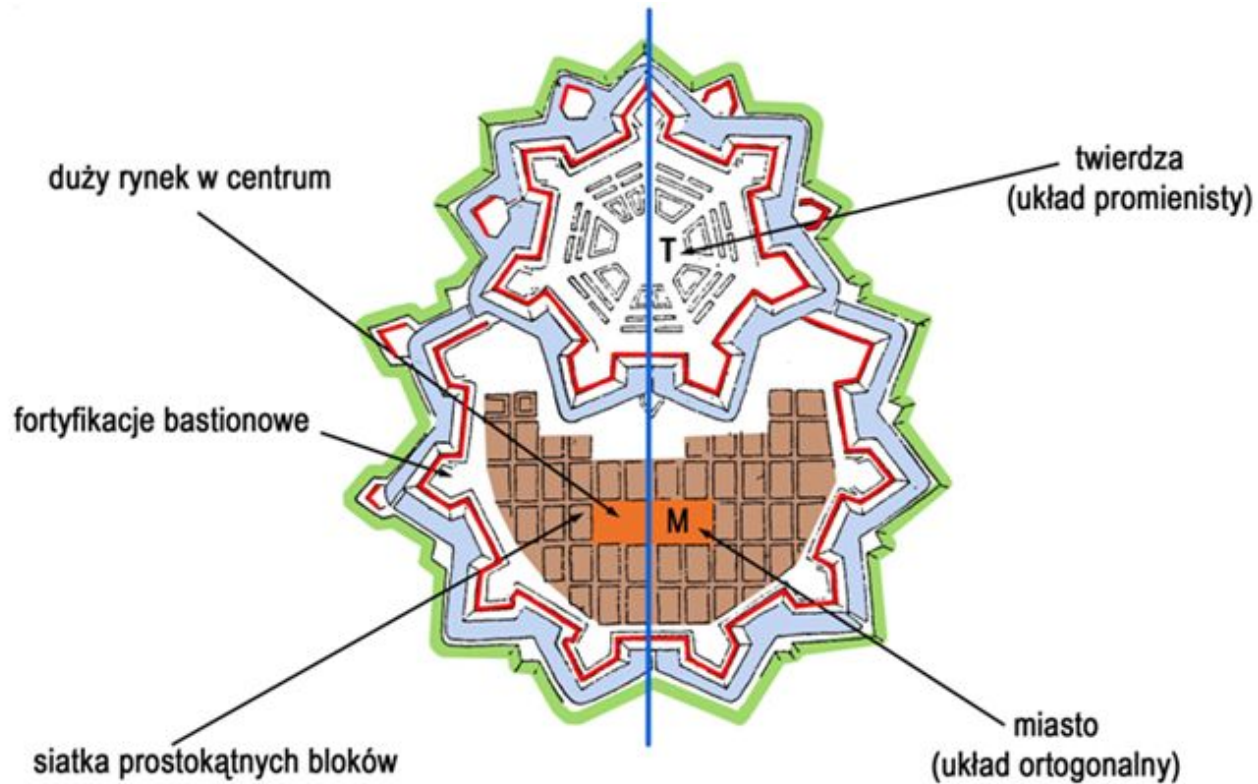
HENRICHEMONT– Stan Obecny

REALIZACJE RENESANSOWE

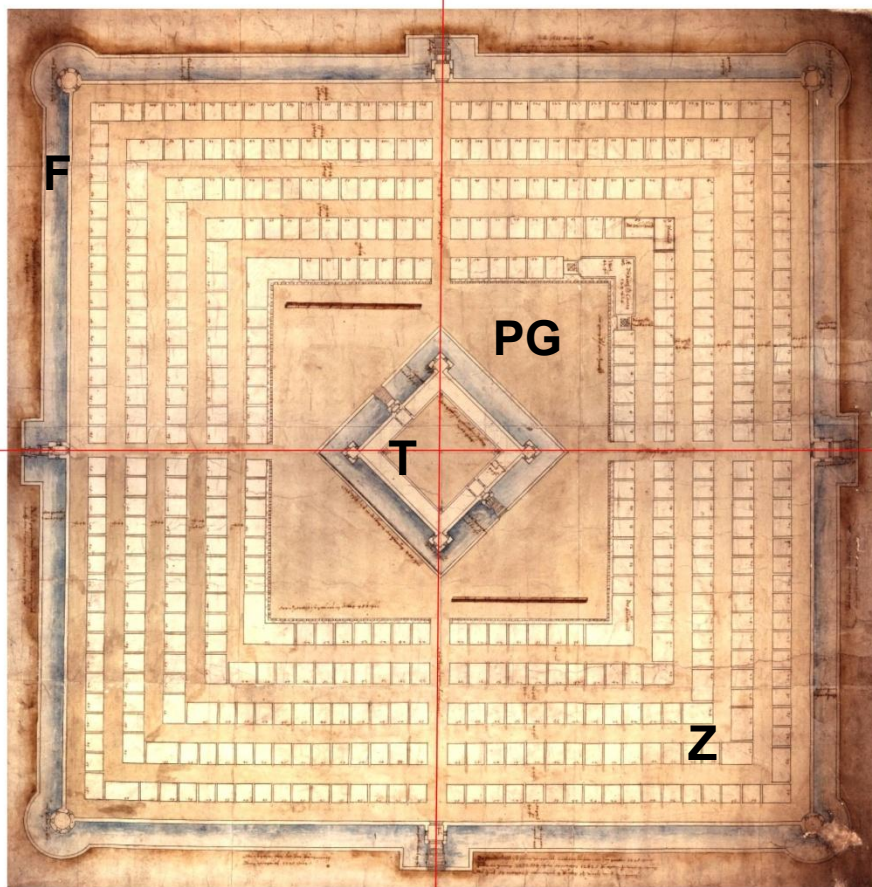
NIEMCY

MANNHEIM (BADENIA NAD RENEM) – 1607 r.

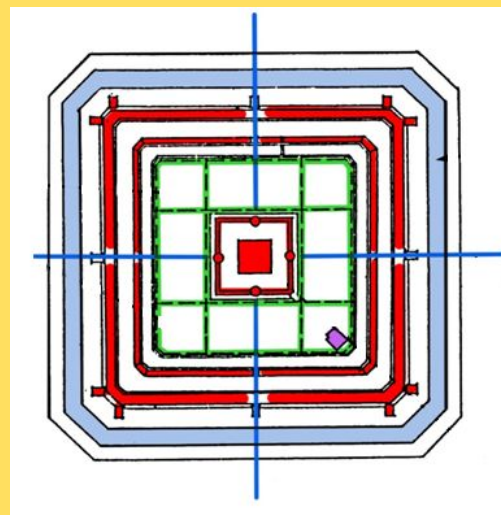

Model miasta sprzężonego z Twierdza według
Pietro di Giacomo Cataneo

FREUDENSTADT – 1599 r. Heinrich Schickhardt

PG – plac główny; T – twierdza; Z – zabudowa; F – fortyfikacje

Teoretyczny model Miasta Królewskiego A. Durera

FREUDENSTADT
Okolicznościowy medal z 1954 roku

